

دو نامه و یک واکنش

چند سال قبل وقتی مرحوم دکتر یداله سبحانی در نامه‌ای پدرانیه و دلسوزانه به رفتارهای ناراضی آفرین و مغایر با مصلحت و اراده عمومی پاره‌ای سازمانهای خاص متکی به قدرت اشاره و اعتراض کردند با واکنش توهین آمیز بعضی روزنامه‌ها و نشریات مدعی انحصاری ارزشها و تعطیل روزنامه‌ها ناشر نامه مزبور و به اعتقادی یازداشت و حبس مهندس عزت الله سبحانی فرزندش رویرو گشت.

چند هفته قبل همان مفهوم ولی با عباراتی سنگین تر و عتاب آمیز تر از طرف آیت الله طاهری امام جمعه اصفهان با عنوان استغفار نامه ایشان انتشار یافت، صرف نظر از تعابیر بکار گرفته شده تمام مطالب نصیحت گونه نامه مرحوم دکتر سبحانی را در نامه اخیر آیت الله طاهری نیز می توان منعکس دید. اما متأسفانه واکنشها نیز یکسان بود، مطالب تحقیر و توهین آمیز از سوی پاره‌ای از نشریات و منع اکید مطبوعات اصلاح طلب از پرداختن به نامه مزبور، گویی چشم‌ها و گوش‌ها همچنان بسته است و بقول آیت الله طاهری «به سخنان کلیشه‌ای دلخوش بودن و از جمعیت‌های خیابانی سان دیدن» همچنان راه حل مشکلات مطرح شده تلقی می شود! آیا همچنان چشم و گوشمان را بر ناقوس‌های خطر که دشمنان در کنار مرزهایمان به صدا در آورده‌اند خواهیم بست و همچنان به واکنش‌های کلیشه‌ای ادامه خواهیم داد؟ ■

اهمیت استراتژیک آب در منطقه معروف به خاور میانه در دهه‌های نخست قرن بیست و یکم

پژوهشکده مردم‌شناسی سازمان میراث فرهنگی از ۱۳ تا ۱۵ تیرماه همایش بین المللی «انسان و آب» را در شهر رامسر برگزار کرد.

در جلسه نخست همایش مزبور دکتر پرویز ورجاوند در سخنانی به اهمیت استراتژیک منابع آب در منطقه معروف به خاورمیانه اشاره داشت. دکتر ورجاوند در آغاز سخن تقارن گشایش همایش در روز ۱۳ تیر را بنا جشن کهن ایرانی تیرگان یا ابریزگان اقدانی هوشمندانه دانست و یادآور گشت که در این روز در سراسر ایران زمین شادمانی می‌پرداختند، او اشاره داشت که بهره جستن از هر فرصتی برای ابراز شادمانی و دور ساختن جامعه از غم و اندوه یکی از مهمترین ویژگی‌های فرهنگ ایرانی بشمار می‌رفت و چون امروز با مردم به جرم ابراز شادمانی و نشاط برخوردارهای نامطلوب صورت نمی‌گرفت.

دکتر ورجاوند اشاره داشت که آب در بسیاری از نقاط جهان، بویژه منطقه‌ای که بنام خاور میانه از آن یاد می‌شود، از جنبه ژئواستراتژیک، ژئوپولیتیک، ژئواکونومیک از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است تا جایی که می‌توان انتظار داشت در دهه دوم قرن بیست و یکم، برخوردهای شدیدی بر سر بهره برداری از منابع آب در این منطقه بروز کند. او اشاره داشت که نزدیکی‌های فراوان و رو به گسترش ترکیه و اسرائیل و حرکت‌های خشونت‌بار اسرائیل در منطقه و تلاش آن برای حذف دولت فلسطین و پس ندادن جولان و فشار بر لبنان را پیش از هر چیز به اعتباری به مسئله منابع آب باید مربوط دانست که اسرائیل کوشش دارد سلطه وسیع تری بر منابع آب منطقه داشته باشد. از سوی دیگر ترکیه برای تثبیت موقعیت خود و فشار بر سوریه و عراق بر آن است تا بخش عمده آب رود فرات را در یک طرح وسیع و کم سابقه در اختیار بگیرد. دکتر ورجاوند با توجه به منابع عظیم آب در تاجیکستان اشاره داشت که اگر ایران بتواند تاجیکستان را بساری دهد، آن کشور در کنار محدودیت‌های زیادی که دارد، می‌تواند از این منابع به سود شکوفایی اقتصادی خود و صدور انرژی برق به دیگر کشورها بهره بگیرد و در آسیای مرکزی نقش آفرین شود.

دکتر ورجاوند یادآور گردید که اگر ایران نتواند از یک سیاست سنجیده در قبال افغانستان بهره ببرد، افغانستان زیر فشار قدرتهایی چون انگلیس و آمریکا می‌تواند ایران را از حلقه خود از رود هیرمند در تنگنا قرار دهد، پدیده‌ای که منجر به ویرانی استان بزرگ سیستان و بلوچستان و تغییرات

اگر طرح تقسیم استان خراسان بر اساس بررسی‌های همه جانبه کارشناسان صاحب نظر صورت نپذیرد می‌تواند منطقه را به آتش و خون بکشاند

طرح تغییر تقسیمات کشوری و ایالتی کردن آن در شرایطی می‌تواند مورد پیشنهاد و بررسی قرار گیرد که بر اساس یک کار کارشناسی جامع و واقع بینانه، راه را بر هر گونه توطئه و نغمه‌های شومی که یکپارچگی کشور و وحدت ملی را هدف قرار داده‌اند بر بندد.

چند سالی است که بحث مربوط به تقسیم استان خراسان به چند استان مختلف از سوی دستگاه‌های اجرایی و دولت مطرح گشته و چندین بار در مجلس بحث‌های تند و جنجال آفرینی درباره آن صورت گرفته و دست کم دوبار در سبزووار و فردوس شاهد موضع‌گیری‌های شدید مردم و برخوردهای خونبار نیروهای انتظامی با آن‌ها بوده‌ایم. اینکه استان پهناوری چون خراسان که از بسیاری کشورهای صاحب نام جهان گسترده بیشتری را در بر می‌گیرد و در نتیجه بدلیل ساختار بد و غلط مدیریت کشور همه روزه شمار فراوانی از باشندگان این استان برای حل مشکلات خود ناگزیرند تا چند صد کیلومتر راه را برای رسیدن به مشهد طی کنند و سالیان دراز است که مشکل آفرین می‌باشد، مطلب درستی است. این که با توجه به وسعت استان سهم معقولی از بودجه‌های ملی نصیب همه مردم استان بویژه بخش‌های شرقی و جنوبی آن نمی‌شود نیز یک واقعیت تلخ بشمار می‌رود. این همه و موارد بسیار دیگر حکایت از آن دارد که حفظ ساختار مدیریت کنونی در این استان، بویژه با اعمال قدرت بی حد و مرزی که از سوی دستگاه گسترده استان قدس رضوی صورت می‌پذیرد، نمی‌تواند و نباید ادامه بیابد، سخنی است که نمی‌توان آن را رد کرد. ولی نکته در اینست که بحث تقسیم استان مدتهاست که از مسیر دید کارشناسانه همه سوتگر و منطبق با منافع ملی روز به روز فاصله بیشتری می‌گیرد و شماری از صاحبان نفوذ و قدرت برآنند تا برای حفظ موقعیت خویش با اعمال فشار و انجام مانورهای مختلف و تحریک احساسات مردم، یک امر مهم ملی را به دلخواه خویش و نه به سود منطقه و کشور فیصله دهند ما به دولت و شخص رئیس جمهوری هشدار می‌دهیم که با توجه به توطئه و نغمه‌های شومی که با حمایت بیگانگان گاه به گاه مطرح می‌شود، تسلیم جوسازی‌های نشوند و دست کم برای یکبار هم که شده این مسئله مهم را به شماری از کارشناسان تصاحب صلاحیت بیرون از دولت و نظام واگذار کنند و تا تهیه یک طرح جامع مبتنی بر منافع ملی در جهت حفظ یکپارچگی و وحدت ملی برای رفع مشکلات کنونی منطقه در بالا بردن سطح مسئولیت شماری از سازمانها برای جلوگیری از ارجاع همه مسائل به مرکز استان، در شهرستانهای مختلف اقدام کنند، باشد که میزان قابل توجهی از سرگردانی مردم این بهانه گسترده کاسته شود. در اینجا لازم می‌داند یادآوری کنیم که با توجه به موقعیت کشورهای آسیای مرکزی و افغانستان و همجوار بودن آن‌ها با این منطقه مهم و اهمیت تاریخی نام «خراسان» در حوزه فرهنگ ایران، توجه به جنبه‌های استراتژیک موضوع از جهات فراوان دارای اهمیت بسیار است. ما امیدواریم که مردم سخت کوش و هوشمند استان خراسان اجازه نخواهند داد تاجر یانهای مشکوک از احساسات پاک آنها در رو در رو قراردادن با یکدیگر در چارچوب مسائل قومی و مذهبی که هیچگاه در آن گسترده پهناور مطرح نبوده به سود خویش یا به آشوب کشیدن منطقه با توجه به همجواری آن با کشورهای بحران زده چون افغانستان بهره جویند. ■

فاجعه آمیز زیست محیطی شدید در منطقه، چون خشک شدن دریاچه هامون خواهد گشت، پدیده دردناکی که هم اکنون شاهد آنیم.

دکتر ورجاوند در دنباله این سخنان به یاری اسلایدهای گوناگون مطالبی را درباره نقش شبکه آب در باغسازی ایران عرضه داشت. ■